

**ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-19**

القاضي اليكيم روبينشتين
رئيس لجنة الانتخابات المركزية للكنيست ال-19

ירושלים, כ"ח בטבת תשע"ג
10 בינואר 2013

השופט אליקים רובינשטיין
יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-19

לכבוד
עו"ד דן יקיר
היועץ המשפטי
האגודה לזכויות האזרח

עו"ד שרונה אליהו-חי
האגודה לזכויות האזרח

שלום רב,

הנדון: פסילת תשדיר הבחירות של רשימת בל"ד וחלקים מתשדיר הבחירות של רשימת עוצמה לישראל

לסימוכין: פנייתכם מיום 9 בינואר 2013

א. תודה על מכתבכם, שאת עיקר תוכנו היתה לי הזכות לראות כ"קדימון" בתקשורת לאחר שהוסבה תשומת לבי בשחר יום 9 בינואר 2013. תלונתכם נסבה על פסילת חלק מתשדירה של רשימת בל"ד שבו השמעת המנון המדינה באופן מעוות ומגחיק, כפי שצינתי, דבר שאתם חולקים עליו; ופסילת חלק מתשדירה של רשימת "עוצמה לישראל" בקשר לפגיעה ברגשותיה של האוכלוסיה הערבית, דבר שאתם סבורים כי בא בגדר חופש הביטוי והצורך להציג לציבור את מלוא עמדות הרשימה, הגם שמדובר בתוכן גזעני.

ב. מכבד אני את פנייתם ואת חרדתכם לחופש הביטוי, לה אני שותף כמובן. חוששני, עם זאת, שאיננו רואים עין בעין בנושאים הקונקרטיים שבגינם פניתם. אכן על פי הפסיקה (בג"צ 212/03 חרות נ' יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת השש עשרה, פ"ד נז(1) 766) נקבע מעמדו של חופש הביטוי וחופש התעמולה בבחירות והצורך להקפיד כי יוגבל אך מחשש לפגיעה קשה וממשית באינטרס הציבור; הוא הדין לבג"צ 651/03 האגודה לזכויות האזרח נ' יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת השש עשרה, פ"ד נז(2) 62, 74, שם נקבע כי הגבלת חופש הביטוי תבוא נוכח "פגיעה ממשית, עמוקה וקשה ביותר ברגשות ברגשות בני הציבור בישראל העשויים לצפות בתשדירים".

ג. לטעמי, החלטותי שבגינן פניתם עומדות במבחנים הללו.

ד. אשר לביזוי המנון מדינת ישראל "התקוה" על-ידי תשדיר בל"ד, מצרף אני את החלטתי מיום כ"ה בטבת התשע"ג (7 בינואר 2013) ואת מכתבי לארגון עדאלה מיום כ"ו בטבת התשע"ג (8 בינואר 2013) במענה לפנייתם המצורפת אף היא. אוסיף: זכאים אתם לדעתכם כי הקטע בו מדובר הוא סאטירי ואינו מעוות את מילות ההמנון או מגחיק אותן. לטעמי, יש ויש בהצגה המעוותת ומגחיכה את ההמנון משום פגיעה עמוקה בציבור הצופים, בודאי במרביתם הגדולה ולמצער, בחלק ניכר מהם, ולדעתי לא רק בציבור היהודי אלא גם בציבור הערבי המכבד את המדינה – ואני מאמין כי תסכימו עמי שפגיעה

מעין זאת בחלק ניכר מן הציבור, לא כל שכן במרביתו הגדולה, היא עילת פסילה. כישראל, כשופט בישראל, וכיושב ראש ועדת הבחירות המרכזית נפגעת מאוד מהדרך שבה הושרה התקוה בתשדיר, וכך גם כל מי שחיווה דעתו סביבי. ואגב, לעניין ש"ד ה-111 ההמנון על ידי אזרח ערבי ביטאתי דעתי בציבור, בעקבות הטענות נגד עמיתי השופט גיבוראן בשנה החולפת (מצ"ב), אך לא הרי אי ש"ד כהרי כיבוד ההמנון ואי ביזויו, ואמנם האם ניתן להשוות בין אי שירה לבין שירה מבזה? זכותכם כאגודה לזכויות האזרח, הגם שאתם אזרחי ישראל ככל אזרח, שלא להיפגע – אך היא אינה עדיפה על זכותם של הנפגעים. על כן דעתי בעינה.

ה. אשר לתשדירי עוצמה לישראל, אתם עצמכם כותבים כי מדובר בתכנים גזעניים מובהקים. זכותו של הציבור להיחשף למסריה של עוצמה לישראל לא נפגעה, לדעתי, בעקבות הסרת קטעים חמורים במיוחד בעיניי; מה שנותר בתשדיר יש בו, לדעתי, כדי להציג את עמדותיה, עדיין בגדר הגבול הדק, וזאת, כמובן, בנוסף לפרסומים אחרים של הרשימה. אני מצרף את החלטתי לגבי התשדירים. לדידי, גזענות היא פגיעה חמורה וקשה ברגשות הציבור, ועל כן אין ליתן לה כל מקום וביטוי. בהחלטתי בעניין זה, המצורפת בזאת, ובהחלטתי מיום כ"ח בכסלו התשע"ג (12 בדצמבר 2012) בעניין מסע הבחירות של עוצמה לישראל בפרסום על גבי אוטובוסים, הזכרתי את תחושותי כיהודי ואת מה שיכול היה לחוש יהודי בגולה, ואחזור על כך שוב כאן:

"הבטן הייתה מתהפכת בפרסום ביידיש בפולין, למשל, בשנות ה-30 של המאה הקודמת, לפי במקומות בהם מתגוררים יהודים – למשל, שכונות מסוימות בבירה ורשה – יש אינם ממלאים חובות אזרחיות. והפרסום היה מציין ביידיש כי 'בלי חובות אין זכויות'. על פרסום כגון דא היה נאמר – בצדק כי מדובר בפרסום גזעני. נזכור כי מדובר בהדבקת תווית על אוכלוסייה שלמה, באופן מכליל, להבדיל מביקורת לגיטימית על פרטים בה."

גם כאן אציין כי אמנם לציבור בישראל דעות שונות, אך די כי חלק ניכר מן הציבור, ערבים וגם יהודים – ואנכי ביניהם – יקבל את הדברים כפגיעה קשה וממשית ברגשות, לשם פסילת הקטעים הללו. ככל שמסרים גזעניים נשמעים גם על-ידי אחרים, כפי שטענתם, יש לא רק להצר על כך, אלא גם להיאבק בכך. אוסיף כי נמסר לי ש"עוצמה לישראל" פנתה לבית המשפט העליון, וכמובן כל האמור בעניין זה כפוף לאשר יוחלט בהליך.

נוכח כל אלה, אין בידי להיענות לפנייתכם גם בנושא זה.

ו. בטרם סיום אזכיר, לגבי תשדיר מטעם תנועת ש"ס והפגיעה ברגשות עולי חבר העמים, שצינתם כי לא נפסל, אביא לידיעתכם כי הוא הוסר בהסכמה (ראו נא החלטתי המצורפת).

בברכה ובכבוד,
אליקים רובינשטיין
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת התשע-עשרה

העתקים: עו"ד אורלי עדס, המנהלת הכללית

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-19

השופט אליקים רובינשטיין

القاضي اليكيم روبينشتين

יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-19

رئيس لجنة الانتخابات المركزية للكنيست ال-19

ירושלים, כ"ה בטבת תשע"ג

7 בינואר 2013

המבקשת:

רשימת בל"ד

הודעה בעניין תעמולת בחירות אסורה

החלטה

מהאזנה לתשדיר רדיו של רשימת בל"ד במסגרת שידורי הבחירות למדתי כי הוא משמיע באופן מעוות ומגחך את התקוה המנון מדינת ישראל. החלטתי לפסול קטע זה. המנון המדינה קבוע בחוק הדגל, הסמל והמנון המדינה, תש"ט-1949, בסעיף 1(ג) ובתוספת. לפי חוק הכנסת, תשנ"ד-1994 סעיף 1(ד) תינעל ישיבת הפתיחה של הכנסת בשירת ההמנון. בזיון סמלי המדינה, מדינה יהודית ודמוקרטית, אינו מקובל עלי כחלק מתעמולת בחירות של רשימה כלשהי, ועל כן לא ישודר הקטע.

ניחנה היום, כ"ה בטבת התשע"ג (7.1.13).

אליקים רובינשטיין

שופט בית המשפט העליון

יושב ראש ועדת הבחירות

המרכזית לכנסת ה-19

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-19

القاضي اليكيم روبينشئين
رئيس لجنة الانتخابات المركزية للكنيست ال-19

השופט אליקים רובינשטיין
יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-19

כ"ו בטבת התשע"ג

8.1.2013

לכבוד

עו"ד חסן ג'בארין ; עו"ד סאוסן זהר

עדאלה

ת.ד 8921

חיפה

שלום רב,

הנדון: פסילת תעמולת בחירות של בל"ד

קיבלתי את מכתבכם מהיום. ראשית, אטעים כי נפסל רק אותו חלק מן התשדיר שכלל-למיטב הבנתי – זילות ההמנון גם אם לא היתה כוונה לכך. כיו"ר ועדת הבחירות לכנסת ישראל, הממלא תפקיד זה כשופט בית המשפט העליון של המדינה, איני רואה מקום ליתן יד למה שבכסות "מעשה אמנותי" כלשונכם מבזה בפועל את ההמנון, המנונה של המדינה לה יצהירו כל חברי הכנסת, מכל הרשימות, אמונים. אין בכך כדי לפגוע כהוא זה בחופש הביקורת הפוליטית ובמסרים פוליטיים, ועל כן אין בכך כל פגיעה בחופש הביטוי הפוליטי. בודאי יש לברך על עידוד הציבור הערבי להצביע – עשיתי כן בעצמי באירוע במשכן נשיא המדינה רק לפני יומיים, כולל בלשון הערבית, ובכוונתי לחזור על כך. חופש הביטוי נתון, ותמהני על הצהרות מטעם "בל"ד" ששמעתי הבוקר כאילו ההחלטה שבאה לשמור על כבודו של ההמנון, היא צעד של השתקה והפחדה וכיוצא באלה; כדאי לשמור ביטויים אלה למחוזות אחרים.

בברכה,

אליקים רובינשטיין
שופט בית-המשפט העליון
יושב-ראש ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-19

משכן הכנסת, ירושלים מיקוד 91950, טל' 02-6753407, פקס' 02-5669855

אתר אינטרנט: www.bechiroth.gov.il

8.1.13

ועדת הבחירות המרכזית
 08-01-2013
נתקבל
 שעה

לכבוד

כבוד השופט אליקים רובנשטיין

יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-19

בפקס: 02-5669855

שלום רב,

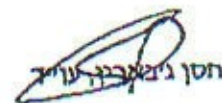
הגדון: פטילת תעמולת בחירות של בלי"ד

הריני פונים אליכם בבקשה לשקול מחדש את פטילתה של תעמולת הבחירות מטעם מפלגת בלי"ד ולאשר שידור התעמולה, וזאת מהטעמים המפורטים להלן:

1. בתאריך 7.1.13 פורסמה החלטה מסעמך לפיה לאחר האזנה לתשדיר רדיו של רשימת בלי"ד בעניין המנון התקווה, החלטת לפסול חלק משמעותי מהתשדיר בנימוק, כי "הוא משמיע באופן מעוות ומגחך את התקווה המנון מדינת ישראל" וכי "בזיון סמלי המדינה, מדינה יהודית ודמוקרטית, אינו מקובל עלי כחלק מתעמולת בחירות של רשימה כלשהי, ועל כן לא ישודר הקטע."
2. תעמולת הבחירות הנ"ל מבוססת על מעשה אמנותי כאשר המסר ממנו הינה הטלת ביקורת על המסרים הפוליטיים המועברים ע"י רוב רשימות הימין לפיהם "בלי טאמנות, אין אזרחות" המכוון נגד האזרחים הערבים בישראל. מסרים אלו היו הבסיס לאישורם של חוקים עקרוניים וחמורים המכוונים נגד האזרחים הערבים בישראל ובמטרה להנבלת זכויותיהם, לרבות זכותם החוקתית לחופש הביטוי.
3. לכן, המסר העיקרי והדומיננטי של התשדיר הבולט גם בתחילתו ועם סיומו אינו מבזה את ההמנון אלא מתמקד בביקורת שלו כנגד העקרון "בלי טאמנות, אין אזרחות". לא במקרה, הוא מסיים בצורך לפעול נגד החוקים מסוג זה. מכאן, התשדיר מכוון אל הציבור הערבי לממש את הזכות להשתתף בבחירות ולא להיות אדיש ביום הבחירות.
4. הואיל ומעשי אומנות מסווג ברעף של הזכות החוקתית לחופש הביטוי, והואיל ומחזר על מעשי אומנותי במסגרת תשדירי בחירות לחיזוק הזכות להיבחר ולבחור, אזי פטילת התשדיר מהווה פגיעה ברעף חופש הביטוי הפוליטי. על כן הגנו מבקשים כי תשקלו מחדש את החלטתכם בדבר פטילת התשדיר.

כבוד רב,

 ד"ר יעל עזר, עורכת-דין

 חני גיבון, עורך

P.O. Box 8921 Haifa 31090 Israel Tel: (972)-4-950-1610 Fax: (972)-4-950-3140
 חיפה 31090, ס.ב. 8921 טלפ 04-9501610 פקס 04-9503140
 חיפה 31090, ת.ד. 8921 טלפון 04-9501610 פקס 04-9503140
 Email: adalah@adalah.org <http://www.adalah.org>

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-19

השופט אליקים רובינשטיין

القاضي اليكيم روبينشتين

יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-19

رئيس لجنة الانتخابات المركزية للكنيست ال-19

ירושלים, כ"ז בטבת תשע"ג

9 בינואר 2013

בעניין:

רשימת ש"ס התאחדות הספרדים העולמית שומרי
תורה

החלטה בעניין שידור תעמולת בחירות בטלוויזיה וברדיו

החלטה

הגיעו פניות באשר לתשדיר תעמולת בחירות של רשימת ש"ס, וכו' מוצגת חתונה שבה כלה ממוצא חבר המדינות, המקבלת הודעה על גיורה מגורמי ישראל ביתנו, וזאת בעיצומה של חתונתה עם חתן ממוצא מזרחי, תוך כביכול הטעייתו באשר ליהדותה. בפניות נטען, כי יש בתשדיר פגיעה בעולי חבר המדינות, ובפניה אחת נטען לפגיעה במתגיירים. לטענת ש"ס, התשדיר נועד לחדד את מאבקה נגד מגמות פגיעה בגיור על ידי ישראל ביתנו. מכל מקום סברתי כשלעצמי, כי אכן תיתכן תחושה של פגיעה מכלילה, שראוי להימנע ממנה ככל הניתן. בעקבות פנייתי הסכימה רשימת ש"ס מדרכי שלום להוריד תשדיר זה משידוריה לאחר שידור היום שבו כבר הוכנס לרצף. התשדיר לא יופיע איפוא לאחר היום.

ניתנה היום, כ"ז בטבת התשע"ג (9.1.13).

אליקים רובינשטיין

שופט בית המשפט העליון

יושב ראש ועדת הבחירות

המרכזית לכנסת ה-19

אליקים רובינשטיין

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-19

השופט אליקים רובינשטיין

القاضي اليكيم روبينشتين

יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-19

رئيس لجنة الانتخابات المركزية للكنيست ال-19

ירושלים, כ"ו בטבת תשע"ג

8 בינואר 2013

רשימת עוצמה לישראל

בעניין:

החלטה בעניין שידור תעמולת בחירות בטלוויזיה וברדיו

החלטה

א. מצפיה בתשדיר טלוויזיה של רשימת עוצמה לישראל במסגרת שידורי הבחירות למדתי, כי הוא נושא מסר שיש בו פן גזעני או אנטי ערבי. התשדיר נועד להציג את המגזר הערבי במדינת ישראל – ואותו בלבד – כמגזר שאינו מקיים את חובותיו האזרחיות ואינו מציית לדין. כך, בין היתר, התשדיר מציין שמות של ישובים, בהם מתגוררת אוכלוסייה ערבית גדולה, כמקומות בהם תושבים – אמנם מדובר בלשון "לא כולם", "יש" – אינם מקיימים את חובותיהם:

"כמה ארנונה אתם משלמים?
בסכנין לא כולם משלמים ארנונה";

"ומה לגבי תשלום מס הכנסה כחוק?
במזרח ירושלים יש המצפצפים על החוק";

"צריכים אישור לסגור מרפסת?
בטייבה ובנגב יש הבונים וילות פיראטיות".

חלק אחר מן התשדיר הוא דיאלוג בערבית בין שני ראשי הרשימה, שבאופן שיש בו תחכום מדבר בלשון כללית, אך השימוש בשפה הערבית בו, ובהקשר זה בביטוי "בלי חובות אין זכויות", מכוון בבירור לאוכלוסייה הערבית, המיעוט בישראל.

ב. סבורני, כי חלקים מתשדיר זה עלולים – ברמת ודאות קרובה – לפגוע ברגשותיה של האוכלוסייה הערבית, וכן ברגשותיהם של יהודים, אשר שימשו ועודם משמשים כמטרה לרדיפה על רקע גזעני ברחבי העולם.

ג. בהחלטתי בתב"כ 2/19 פרנקנטלר נ' עוצמה לישראל מיום 12.12.12 ציינתי, כי "אנו בני העם היהודי. הופלינו בכל תולדותינו כמיעוט, תוך הכללות מכפישות. לכן מניעת שמץ חשש לגזענות צריך שתהא בצופן הגנטי שלנו כלפי השוכנים עמנו והם מיעוט. אין לכך קשר לביקורת לגיטימית שניתן למתוח על פלוני או אלמוני מן הציבור הערבי – או היהודי – בשל יחסו למדינה, ואף איני משוה את הדברים לתוצאות הקשות של הגזענות האנטישמית, כמובן". דברים אלה נכונים גם כאן. הבטן היתה מתהפכת מפרסום בידיש בפולין, למשל, בשנות ה-30 של המאה הקודמת, לפיו במקומות בהם מתגוררים יהודים – למשל, שכונות מסוימות בבירה ורשה – יש שאינם ממלאים חובות אזרחיות, והפרסום היה מציין בידיש כי "בלי חובות אין זכויות". על פרסום כגון דא היה נאמר – ובצדק – כי מדובר בפרסום גזעני. נזכור, כי מדובר בהדבקת תווית על אוכלוסייה שלמה, באופן מכליל, להבדיל מביקורת לגיטימית על פרטים בה. זאת איני יכול לקבל, וראיתי מקום לתת ביטוי לגישתי.

ד. על רקע האמור שקלתי האם לפסול את התשדיר. אתמול נטיתי לפסילת הביטוי "בלי חובות – אין זכויות", וקיבלתי תגובה מן הרשימה שהתמקדה בכך שהדברים מופנים לכל. לא בלי התלבטות, ונוכח העובדה כי אין המדובר בקריאה ישירה לגזענות או לאנטי ערביות כי אם במסר מרוכך במידת מה, בהיותו מוצג כמדבר בשפה רשמית (ערבית) אל הכלל – יהודים וערכים – החלטתי להשחיר את השורות הבאות מתוך התשדיר, שמופנות במובהק אל ערכים בציון מקומותיהם:

"בסכנין לא כולם משלמים ארנונה";
 "כמזרחי ירושלים יש המצפצפים על החוק"
 "בטייבה ובנגב יש הבונים וילות פיראטיות".

ה. בגלל אופיו של המסר, הקונוטציה הגזענית או האנטי ערבית, שונה הדבר מחלקים מהטחת ביקורת פנימית בתוך הציבור היהודי, אף שגם שם יתכנו כשלים.

ו. לאחר הצפיה בתשדיר מסרתי לחבר הכנסת פרופסור אלדד את החלטתי האמורה. הותרתי בידי הרשימה את הרשות לכתור האם להוריד אך שמות הישובים

מתוך המשפטים האמורים, או לחלופין למחוק גם את משפטי השאלה הקודמים להם, לפי שיקול דעתה. הואיל ולא נתקבלה הודעה אחרת מרשימת עוצמה לישראל או מפרופסור אלדרד, ההחלטה היא – בהתאם לסמכותי לפי סעיף 15א(ד) לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט-1959 – כמפורט בפסקה ד לעיל.

ז. ולבסוף אציין, כי בתשדירי הרדיו היום הוריתי, לאחר ההאזנה ובנוסף למה שהוסר בהחלטה מאתמול, להסיר מתשדיר "עוצמה לישראל", אחרי המלים "ארץ ישראל שייכת לעם ישראל" (מלים אלה נשארות) את המלים "ולא לערבים", וזאת כיון שיש בכך מסר של הדרת ערביי ישראל ממדינת ישראל.

ניתנה היום, כ"ו בטבת התשע"ג (8.1.13).

אליקים הובינשטיין

שופט בית המשפט העליון

יושב ראש ועדת הבחירות

המרכזית לכנסת ה-19

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-19

השופט אליקים רובינשטיין

القاضي اليكيم روبينشتين

יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-19

رئيس لجنة الانتخابات المركزية للكنيست ال-19

ירושלים, כ"ה בטבת תשע"ג

7 בינואר 2013

רשימת עוצמה לישראל

בעניין:

החלטה בעניין תשדירי תעמולה בטלוויזיה וברדיו

החלטה

א. לפי הצעתי, ובהסכמה, הוסרו מתשדיר הרדיו של עוצמה לישראל, לאחר המילים "מדינה יהודית" המלים "לא מדינה ערבית, לא מדינת מסתננים".

ב. שוקל אני להסיר מתשדיר הטלוויזיה את הקטע האחרון בדו-שיח בערבית בין פרופ' אלדד לר"ר בן-ארי הכולל את המלים "אין זכויות בלי חובות" ו"בלי קיום החובות הללו אי אפשר לדרוש זכויות". אבקש התיחסות הרשימה עד מחר ב-1000 לעניין זה.

ניתנה היום, כ"ה בטבת תשע"ג (7.1.13).

אליקים רובינשטיין

שופט בית המשפט העליון

יושב ראש ועדת הבחירות

המרכזית לכנסת ה-19